

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Phileremi Palaeologi Monachi De Oratione Dominica Liber

Lardenoy, Martin de

Parisiis, 1673

Sed Libera Nos A Malo.

urn:nbn:de:hbz:466:1-9892

SED LIBERA NOS A MALO.

a Lib. 2.²
 di pecc.
 mtr. cap.
 4.
 Rom. 7.^{18.}
 12.
 b Lib. 6.
 cont. Iul.
 cap. 16.
 Sap 9.15.

Manet enim malum in car-
 ne nostrâ, non naturâ in
 quâ divinitus creatus est homo,
 sed vitio quo voluntate prolapsus
 est; ubi amissis viribus non cā quâ
 vulneratus est voluntatis facilitate
 sanatur. De hoc malo dicit Aposto-
 lus: *Scio quoniam non habitat in*
carne meâ bonum. Cui malo nos
 non obedire præcipit cùm dicit:
Non ergo regnet peccatum in vestro
mortali corpore ad obediendum de-
sideriis ejus.^b Tu autem qui putas
 quod si malum esset concupiscen-
 tia, careret cā qui baptizatur,
 multūm erras. Omni enim pecca-
 to caret, non omni malo: quod
 planiūs ita dicitur, omni reatu
 omnium malorum caret, non om-
 nibus malis. Nunquid enim caret
 corruptione corporis? An non est
 malum quod aggravat animam?
 Nunquid caret ignorantiae malo,
 per quod à nescientibus innumera-

bilia perpetrantur mala? Horum ^{a lib. inf.} itaque malorum præteritus omnis reatus sacro fonte diluitur. Remittuntur ergo id renascentibus, minnuuntur in proficientibus. Ignorantia minuitur veritate magis magisque lucente: concupiscentia minuitur charitate magis magisque fervente. Nihil boni horum duorum est à nobis: *Non enim spiritum hujus mundi accepimus, sed spiritum qui ex Deo est, ut sciamus quæ à Deo donata sunt nobis.* Ex hoc autem concupiscentia peior est quam ignorantia, quia ignorantia sine concupiscentiâ minus peccat, concupiscentia vero sine ignorantia gravius peccat; & nescire malum, non semper est malum; concupiscere autem malum, semper est malum. Bonum quoque ipsum utiliter aliquando ignoratur, ut opportunè sciatur: nullo autem modo fieri potest ut carnali concupiscentiâ bonum hominis concupiscatur, quandoquidem nec ipsa proles libidine corporis, sed voluntate ani-

^{1. Cor. 2.}
^{12.}

270 Phileremi Palaol. Monac.

mi concupiscitur , quamvis non si-
ne libidine corporis seminetur . De
hâc quippe agimus concupiscentiâ,

Gal.5.17. quâ caro concupiscit adversus spi-
ritum ; non de illâ bonâ , quâ spiritus
concupiscit adversus carnem ,
& quâ concupiscitur continentia
per quam concupiscentia vincatur :
hâc ergo concupiscentiâ carnis nun-
quam concupiscitur hominis ullum
bonum , si voluptas carnis non est

a Lib. 6. cont. Iul.
cap. 15. hominis bonum . ^a Quis autem ita
sit imprudens atque impudens , ita
procax , pertinax , pervicax , ita po-
stremò insanus & demens , qui cùm
peccata mala esse fateatur , neget
esse malum concupiscentiam pec-
catorum , etiamsi adversus eam
concupiscente spiritu peccata con-
cipere ac parare non sinatur ? ^b Per-

b Ibid.
cap. 18. cipitur autem in baptisme Chri-
stiano perfecta nôvitas , & perfecta
sanitas ab eis malis nostris in quibus
eramus rei , non ab eis cum quibus
adhuc configendum est , ne simus
rei cùm & ipsa in nobis sint , nec
aliena sed nostra sint . Nam & vi-

molentiæ consuetudini utique malæ , quam sibi homines fecerunt , nascendo traxerunt , resistunt post baptismum , ne eos ad solita mala pertrahat : & tamen malo resistitur , dum concupiscentiæ per continentiam denegatur quod per consuetudinem concupiscitur . Unde etiam contra istam genitalium concupiscentiam quæ ingenita nobis est per originale peccatum , vehementius vidua quam virgo , vehementius meretrix quando casta esse voluerit , quam quæ semper fuit casta , confligit , & tanto amplius in eâ superandâ voluntas laborabit , quanto maiores ei consuetudo vires dedit . Ex isto & cum isto hominis malo nascitur homo : quod malum per seipsum tam magnum est , & ad hominis damnationem atque à regno Dei separationem tantum habet obligationis , ut etiamsi de parentibus regeneratis trahatur , non nisi quemadmodum in illis solâ regeneratione solvatur , atque isto unico remedio præpositus mortis à

Z iiiij

prole pellatur , quo à parentibus est
 pulsus . <sup>a Lib. 2.
de pecc.
mer. cap.
4.</sup> Concupiscentia igitur
 tanquam lex peccati manens in
 membris corporis mortis hujus ,
 cum parvulis nascitur , in parvulis
 baptizatis à reatu solvitur , ad ago-
 nem relinquitur , ante agonem
 mortuos nullà damnatione perse-
 quitur : parvulos non baptizatos
 eos innectit , & tanquam iræ filios ,
 etiam si parvuli moriantur , ad con-
 demnationem trahit : in grandibus
 autem baptizatis , in quibus jam
 ratione utentibus quidquid eidem
 concupiscentiæ mens ad peccan-
 dum consentit , propriæ voluntatis
 est , deletis peccatis omnibus , solu-
 to etiam reatu quo vincetos origina-
 liter detinebat , ad agonem interim
 manet , non sibi ad illicita consen-
 tientibus nihil omnino nocitura ,
 donec absorbeatur mors in victo-
 riā , & pace perfectâ nihil quod
 vincatur existat . Consentientes au-
 tem sibi ad illicita reos tenet , & nisi
 per medicinam pœnitentiæ , & o-
 pera misericordiæ per cælestem sa-

^{a Cor 15.}

^{54.}

cerdotem pro nobis interpellantem
 sanentur , ad secundam mortem
 damnationemque perducit. Pro-
 pter hoc & Dominus orare nos do-
 cens , inter cætera monuit ut dica-
 mus : *Dimitte nobis debita nostra*, Matth.
sicut & nos dimittimus debitoribus ^{6. 12-13.}
nostris : *Et ne nos inferas in ten-*
tationem; ^a *Ut si fortè tentari cœ-* ^{a Ib. inf.}
 perimus à concupiscentiâ nostrâ ,
 adjutorio ejus non deseramur , ut
 in eo possimus vincere , ne abstra-
 hamur illecti. Deinde addimus
 quod perficietur in fine , cùm absor-
 bebitur mortale à vitâ : *Sed liberae* ^{2. Cor. 5.}
nos à malo : tunc enim nulla erit ^{4.}
 talis concupiscentia , cum quâ cer- ^{Math.}
 tare , & cui non consentire jubea-
 mur. Sic ergo totum hoc in tribus
 beneficiis positum breviter peti po-
 test : Ignosce nobis ea in quibus su-
 mus abstracti à concupiscentiâ :
 Adjuva ne abstrahamur à concu-
 piscentiâ : Aufer à nobis concupis-
 centiam. ^b Nulla pugna est sine ^{b Lib. 5.}
 malo. Quando enim pugnatur , ^{contraria.}
 aut bonum pugnat & malum , aut ^{cap. 7.}

malum & malum , aut si duo bona
inter se pugnant , ipsa pugna est ma-

a lib. inf. gnum malum .^a Proinde cùm mala
concupiscere malum sit , & bona
concupiscere bonum sit , atque hoc
bellum , quandiu hîc vivitur , non

Gal. 5.17. quiescat , cùm caro concupiscait ad-
Rom. 7. versus spiritum , & spiritus ad-
24.25. versus carnem ; quis me liberabit
de corpore mortis hujus , nisi gra-

b Lib. de minum nostrum ?^b Non utique de
nat. & substantiâ corporis , quæ bona est ,
grat. cap sed de vitiis carnalibus , unde non
53. liberatur homo sine gratiâ Salvato-
ris nec quando per mortem corpo-
ris discedit à corpore. Et hoc ut di-
ceret Apostolus , quid supra dixe-

Rom. 7. rat ? Video aliam legem in mem-
23. bris meis , repugnantem legi men-
tis meæ , & captivum me ducentem
in lege peccati que est in membris
meis. Ecce quod vitium naturæ
humanæ inobedientia voluntatis
inflxit. Orare sinatur , ut sanetur.

c Lib. 1. Liberari ergo est à corpore mor-
ad Bonif. tis hujus , omni sanato languore

concupiscentiæ carnis , non ad pœ-
nam corpus recipere , sed ad glo- ^{Rom. 7.}
riam. Huic loco & illud satis con-
sonat : ^a Si ergo spiritus ejus qui sus-
citavit Iesum ex mortuis , habitat ^{a Ib. inf.}
^{Rom. 8.} in vobis ; qui suscitavit Christum
Iesum à mortuis , vivificabit &
mortalia corpora vestra per inha-
bitantem spiritum ejus in vobis.
Vivificatis igitur mortalibus corpo-
ribus nostris , non solùm ad pec-
candum consensio nulla erit , sed
nec ipsa cui consentiatur , carnis
concupiscentia remanebit. ^b Ex quo ^{b Lib. 8;}
comprehendimus quatuor esse dif- ^{qq. qu. 66.}
ferentias etiam in uno homine , qui-
bus gradatim peractis , in vitâ æter-
nâ manebitur. ^c Prima est ante le- ^{c Enchi-}
gem , secunda sub lege , tertia sub ^{ridii cap.}
gratiâ , quarta in pace plenâ atque ^{118.}
perfectâ. ^d Ante legem actio est , ^{d Lib. 8;}
cùm peccatum ignoramus , & se- ^{qq. qu.}
quimus carnales concupiscentias ,
^e cùm in altissimis ignorantiae tene- ^{e Enchi-}
bris nullâ resistente ratione vivitur ^{r. l. cap.}
secundùm carnem : hæc sunt pri- ^{18.}
ma hominis. Deinde cùm per le-

276 Phileremi Paleol. Monac.

gem cognitio fuerit facta peccati ,
si nondum divinus adjuvat spiritus ,
secundum legem volens vivere ,
vincitur , & sciens peccat , peccato-

2. Pet. 2. que subditus servit : *A quo enim*
^{19.} *quis devictus est , huic & servus*

addictus est : id agente scientia man-
dati , ut peccatum operetur in ho-

mine omnem concupiscentiam cu-
mulo prævaricationis adjecto , at-
que ita quod scriptum est implea-

Rom. 5. tur : Lex subintravit ut abunda-
^{20.} *ret delictum . Hæc sunt secunda*

hominis . Si autem respexerit Deus ,
ut ad implenda quæ mandat ipse
adjuvare credatur , & agi homo
cœperit Dei spiritu ; concupiscitur

Gal 5.17. adversus carnem fortiore robore
charitatis , ut quamvis sit adhuc
quod homini repugnet ex homine ,
nondum tota infirmitate sanata , ex
fide tamen justus vivat , justeque
vivat , inquantum non cedit malæ
concupiscentiæ , vincente dilectio-
ne justitiæ . Hæc sunt tertia bonæ

Rom. 1. spe hominis , in quibus si piâ perse-
^{17.} *verantiâ quisque proficiat , postre-*

ma pax restat quæ post hanc vitam
in requie spiritus , deinde in resur-
rectione etiam carnis implebitur.

^a In primâ ergo actione , quæ est an- ^{a Lib. 38.}
te legem , nulla pugna est cum vo- ^{qq. qii.}
luptatibus hujus sæculi : in secun-
dâ , quæ sub lege est , pugnamus ,
sed vincimur : in tertîâ pugnamus ,
& vincimus : in quartâ non pugna-
mus , sed perfectâ & æternâ pace
requiescimus ; subditur enim nobis
quod inferius nostrum est , quod
propterea non subdebatur , quia
superiorem nobis deserueramus
Deum. ^b Ergo cùm dixerimus , ne ^{b Homil.}
nos inferas in temptationem , sequi- ^{42. cap. 9.}
tur , Sed libera nos à malo. Qui ^{Matth. 6.}
vult liberari à malo , testatur quia
in malo est. Ideo dicit Apostolus :
Redimentes tempus quoniam dies ^{Ephes. 5.}
mali sunt. ^c Dies malos , fratres , ^{16.}
duæ res faciunt , malitia & miseria.
Per malitiam hominum & miseriā
hominum ducuntur dies mali. ^{d ib. inf.}
misericordia hominum communis est : ^{Gen. 3.}
non debet malitia esse communis. ^{23.}
Ex quo enim lapsus est Adam , &

de paradiſo expulſus , nunquam
 a Serm. fuerunt dies niſi mali. ^a Et hoc un-
 139. de temp. c. 3. de ? Causa peccatum est : in uno
 peccavimus , & omnes ad corru-
 ptionem nati sumus. Malorum om-
 nium nostrorum cauſa peccatum
 est : non enim ſine cauſa homines
 mala iſta patiuntur. Justus eſt Deus:
 omnipotens eſt Deus : nullo modo
 iſto iſta pateremur , ſi non merere-
 mur. ^b Non ſunt ergo dies mali ,
 de verb.
 Do. med. quos agimus in corruptelā hujus
 carnis , in tantā vel ſub tantā ſarci-
 nā corruptibilis corporis , inter tan-
 tas tentationes , inter tantas diſfi-
 cultates , ubi falſa voluptas , nulla
 ſecuritas gaudij , timor torquens ,
 cupiditas avida , triftitia arida ?
 c Ser. 50. ^c Quid eſt aliud hīc naſci , niſi in-
 de temp. gredi laboriosam viam ? De labore
 cap. 2. futuro noſtro teſtis eſt ipſe fletus in-
 fantis. Ab iſto moleſto convivio
 nemo eſt excuſatus. Bibendum fuit
 d Ser. 24. quod propinavit Adam. ^d Naſci-
 de verb.
 Ap. c. 1. 2. tur , & ſtatim plorat : poſt neſcio
 quo dies , ridet. Quando plorabat
 naſcens , Propheta ſuæ calamitatis

de Oratione Dominica Lib. 279
erat, lacrymæ enim testes sunt mi-
seriæ. Nondum loquitur, & jam
prophetat. Quid prophetat? In la-
bore se futurum, vel timore: & si
bene vixerit, & justus fuerit, certè
in mediis positus temptationibus sem-
per timebit. Quid ait Apostolus?

Omnis qui volunt in Christo pie vivere, persecutionem patientur. <sup>2.Tim.3.
12.</sup>

Ecce quia dies mali sunt, sine per-
secutione vivere hīc justi non pos-
sunt. Qui inter malos vivunt, per-
secutionem patiuntur. Omnes ma-
li persequuntur bonos, si non ferro
& lapidibus, sed vitâ & moribus.

Quoniam per eos blasphematur
Christianum & Catholicum no-
men; quod quanto carius est eis
qui volunt pie vivere in Christo, <sup>2 Lib. 18.
de Civit.
Lei. c.51.</sup>
tanto magis dolent, quod per ma-
los intus positos fit ut minus quam
piorum mentes desiderant, diliga-
tur. Ipsi quoque hæretici, cum
Christianum cogitantur habere no-
men, & sacramenta Christiana, &
Scripturas, & professionem; ma-
gnum dolorem faciunt in cordibus

piorum, quia & multi volentes esse Christiani, propter eorum dissensiones hæsitare coguntur, & multi maledici etiam in his inveniunt materiam blasphemandi Christianum nomen.^a

^{a Ib. inf.} Dolor autem ipse qui sit in cordibus piorum quos persequuntur mores Christianorum malorum sive falsorum, prodest doloribus, quoniam de charitate descendit, quâ eos perire nolunt, nec impedire salutem aliorum. Denique magnæ consolationes fiunt etiam de correctionibus eorum, quæ piorum animas tantâ jucunditate perfundunt, quantis doloribus de suâ perditione cruciaverant. Sic in hoc sæculo, in his diebus malis, non solum à tempore corporalis præsentiae Christi & Apostolorum ejus, sed ab ipso Abel, quem primum justum impius frater occidit, & deinceps usque ad hujus sæculi finem, inter persecutions mundi & consolationes Dei peregrinando

<sup>b Lib. de
verâ Re-
lig. cap. 6,</sup> procurrit Ecclesia. ^b Carnales autem suos, id est viventes aut sentientes

de Oratione Dominica Liber. 181
tientes carnaliter , tanquam paleas
tolerat , quibus in areâ frumenta-
tutiora sunt , donec talibus tegmi-
nibus exuantur. Sed quia in hac
areâ pro voluntate quisque vel pa-
lea vel frumentum est , tandiù su-
stinetur peccatum aut error cuiusli-
bet , donec aut accusatorem inve-
niat , aut pravam opinionem perti-
naci animositate defendat. Exclusi
autem aut pœnitendo redeunt , aut
in nequitiam malè liberi defluunt
ad admonitionem nostræ diligentiaæ ,
aut schisma faciunt ad exercitatio-
nem nostræ patientiæ , aut hæresim
aliquam gignunt ad examen sive oc-
cationem nostræ intelligentiæ. Hi
sunt exitus Christianorum carna-
lium qui non potuerunt corrigi aut
sustineri. Sæpe etiam sinit divina
providentia per nonnullas nimium
turbulentas carnalium hominum
seditiones expelli de congregacione
Christianâ etiam bonos viros.
Quam contumeliam vel injuriam
suam cùm patientissimè pro Ec-
clesiæ pace tulerint , neque ullas

Aa.

282 Phileremi Palæol. Monat,
novitates vel schismatis vel hæresis
moliti fuerint, docebunt homines
quàm vero affectu & quantâ since-
ritate charitatis Deo serviendum
sit. Talium ergo virorum proposi-
tum est, ut sedatis remeare turbi-
nibus, aut si id non sinantur, vel
eadem tempestate perseverante,
vel ne suo reditu talis aut sævior
oriatur, tenent voluntatem consu-
lendi etiam eis ipsis quorum moti-
bus perturbationibusque cesserunt,
sine ullâ conventiculorum segregati-
one usque ad mortem defenden-
tes, & testimonio juvantes eam fi-
dem, quam in Ecclesiâ Catholicâ
prædicari sciunt. Hos coronat in
occulto Pater, in occulto videns.
Rarum hoc videtur genus; sed ta-
men exempla non desunt; imò plu-
^{a Ep. 145.} ra sunt quàm credi potest. ^a Hæc
^{a Tim. 3.} est persecutio, quam patiuntur om-
^{a 2.} nes qui volunt in Christo piè vi-
vere, secundùm Apostolicam mor-
daciem veramque sententiam. Quid
enim hîc magis persequitur vitam
bonorum, quàm vita iniquoru

non cùm cogit imitari quod dispi-
cet, sed cùm cogit dolere quod vi-
det? Quoniam coram pio vivens
impiè, et si non obligat consentien-
tem, cruciat sentientem. Nam sæ-
pè & diu impiorum corporibus à
sæcularibus potestatibus, & quo-
rumlibet vexationibus parcitur,
piorum autem cordibus à malis ho-
minum moribus nunquam usque
ad hujus sæculi finem.^a *Quisquis*
me audis, sed nondum vivis in
Christo piè; incipe in Christo piè
vivere, & probas quod dico. De-
nique Apostolus cùm commemora-
ret pericula sua: *Periculis*, inquit,
in mari, *periculis in fluminibus*,^b
periculis in deserto, *periculis in*
latronibus, *periculis in falsis fra-*
tribus. Cætera pericula quiescere
possunt, pericula à falsis fratribus
quiescere usque in finem sæculi non
noverunt.^b Inter illos necesse est
ut gemamus. Sed quò se separatu-
rus est Christianus, ut non gemat
inter falsos fratres? quò iturus est?
quid facturus? Solitudines petat:

A a ij

^a Ser. 24
de verb.
Ap. c. 2.

^b Cor. II.
26.

^b In Psal.
99. med.

284 Phileremi Palaol. Monac.

sequuntur scandala. Separatus est
se qui bene proficit, ut nullum om-
nino hominem patiatur? Quid si &
ipsum antequam proficeret, nemo
vellet pati? Si ergo quia proficit,
nullum hominem vult pati; eo ip-
so quo non vult aliquem hominem
pati, convincitur quod non profe-
cerit. Intendat charitas vestra.

Eph. 4.
2. 3.

Sustinentes invicem, ait Apostolus,
in dilectione: sat agentes servare
unitatem spiritus in vinculo pacis.
Sustinentes invicem. Non habes
quod in te alius sustineat? Miror si
non est. Sed ecce non sit: eò robu-
stior es ad cæteros sustinendos,
quod jam non habes quod in te alij
sustineant. Non sustineris: Sustine
cæteros. Non possum, inquis. Er-
go habes quod in te alij sustineant.
Sustinentes invicem in dilectione.
Tu deseris res humanas, & segre-
gas te, ut nemo te videat. Cui pro-
deris? Tu ad hoc pervenisses si nul-
lus tibi profuisset? An quia veloces
pedes tibi videris habuisse ad tran-
scendum, præcisurus es pontem?

Exhortor omnes : vox Dei omnes
hortatur : *Sustinentes invicem in
dilectione.* Separabo me , inquit
aliquis , cum paucis bonis : cum il-
lis mihi bene erit. ^a Pauci ipsi boni.
de quibus turbis sunt aliquati ? Si
tamen jam ipsi pauci , omnes boni.
Tamen bona cogitatio , humana ,
laudabilis , esse cum talibus qui ele-
gerunt vitam quietam ; remoti à
strepitu populari , à turbis inquie-
tis , à magnis fluctibus sæculi , tan-
quam in portu sunt. ^b Nemo vos
fallat , fratres : si non vultis falli ,
^{b Ibid.}
^{longius}
^{infra.}
& vultis amare fratres , scitote om-
nem professionem in Ecclesiâ habe-
re factos. ^c Nam quid dicturus est
mihi quisquis talibus locis fortè
præest , imò servit fratribus in his
quæ monasteria dicuntur ? Quid
dicturus est ? Cautus ero , nullum
malum admittam. Quomodo nul-
lum malum admittes ? Nullum ho-
minem malum , nullum fratrem
malum intrantem admissurus sum :
cum paucis bonis benè mihi
erit. Ubi cognoscis quem for-

Aa iij

286 Phileremi Palæol. Monac.

tè vis excludere ? ut cognoscatur
malus , intus probandus est. Quo-
modo ergo excludis intraturum ,
qui postea probandus est , & proba-
ri nisi intraverit non potest ? Repel-
les omnes malos ? Dicis enim , &
nosti inspicere. Omnes nudis cor-
dibus ad te veniunt qui intraturi
sunt ? Ipsí se non neverunt : quan-
to minus tu ? Multi enim sibi pro-
Aa.4.32. miserunt quòd impleturi essent il-
lam vitam sanctam , in commune
habentem omnia , ubi nemo dicit
aliquid suum , quibus est una anima
& cor unum in Domino : missi sunt
in fornacem & crepuerunt. Quo-
modo ergo cognoscis eum qui sibi
adhuc ignotus est ? Excludes malos
fratres à conventu bonorum. De
corde tuo quisquis ista dicis , omnes
malas cogitationes , si potes , à te
exclude. Non intret in cor tuum
vel suggestio mala. Non consentio,
inquis : sed intravit tamen ut sug-
gereretur. Nam omnes munita cor-
da habere volumus , ut nihil intret
quod male suggeratur : unde autem

intret, quis novit? Et pugnamus quotidie in uno corde nostro: unus homo in corde suo cum turba luetatur. Suggerit avaritia: sugerit libido: sugerit voracitas: sugerit lætitia ista popularis. Omnia sugeruntur: ab omnibus se continet, omnibus respondet, & ab omnibus aversatur: difficile est ut non in aliquâ feriatur. Ubi ergo securitas? Hic nusquam, in istâ vitâ nusquam nisi in solâ spe permisorum Dei. Ibi autem, cùm illuc pervenerimus, perfecta securitas, cùm clauduntur portæ, & confirmantur vectes portarum Jerusalem: ibi verè plena jubilatio, & magnum gaudium. Modò autem ne securus laudes quamlibet vitam: ante mortem ne laudes hominem quemquam. Hinc autem falluntur homines, ut vel non suscipiant meliorem vitam, vel temere aggrediantur, quia & cùm laudare volunt, sic laudant ut non ibi dicant mala quæ mixta sunt; & qui vituperare volunt, tam invido animo & perverso vituperant, ut clau-

Ecclesiastes 11.

30.

dant oculos aduersus bona , & sola
mala quæ ibi vel sunt vel putantur ,
exaggerent. Inde fit ut unaquæque
professio malè laudata , id est , non
cautè laudata , cùm invitaverit ho-
mines laude suâ , inveniant illi qui
illuc veniunt , aliquos quales ibi es-
se non credebant ; & offensi à malis

^{a In Psal. 99. post med.} resiliant à bonis. ² Laudatores cle-
ricorum intendunt ibi bonos mini-
stros , fideles dispensatores , om-
nium toleratores , viscera sua im-
pendentes his qui volunt proficere,
non quærentes quæ sua sunt , sed

^{Phil. 2. 21.} quæ Jesu Christi. Laudant hæc:
obliviscuntur quia mixti sunt ma-
lis. Rursus qui reprehendunt ava-
ritiam clericorum , improbitates
clericorum , lites clericorum ; ap-
petentes res alienas , ebriosos , vo-
races , jactantes. Et tu invidè vitu-
peras , & tu incautè laudas. Tu qui
laudas , dic mixtos malos : tu qui
vituperas , vide ibi & bonos. Sic &
in illâ vitâ communi fratrum , quæ
est in monasterio , magni viri , san-
cti ; quotidie in hymnis , in oratio-
nibus,

nibus, in laudibus Dei: inde vivunt. Cum lectione illis res est: laborant manibus suis: inde se transigunt: non avarè aliquid pertinent. Quidquid eis infertur à piis fratribus, cum sufficientiâ & cum charitate utuntur. Nemo sibi usurpat aliquid quod alter non habeat. Omnes se diligunt: omnes invicem se sustinent. Laudat qui nescit quid interius agatur; qui nescit quomodo illo vento intrante etiam naves in portu colliduntur. Intrat quasi securitatem sperans, neminem quem toleret habiturus. Invenit ibi fratres malos, qui mali inveniri non possent nisi admitterentur: & necesse est ut primò tolerentur, ne fortè corrigantur: nec excludi facile possunt, nisi priùs fuerint tolerati. ^{a lib. inf.} Et paucorum hominum molestiâ irritatus, dum non perseveraverit implere quod vovit, fit defector tam sancti propositi, & reus voti non reddit. Jam verò cùm inde exierit, fit & ipse vituperator & maledic̄us; & dicit ea sola quæ qua-

B b

290 Phileremi Palaol. Monac.

si se pati non potuisse asseverat, &
aliquando vera. Sed vera malorum
toleranda sunt propter societatem

^{a In P sal.} bonorum. ^{b Ser. 18.} Quia in omni congre-

^{54. ante med.} gatione multitudinis necesse est ut

^{c de verb.} inveniantur mali. ^{d Do. cap.} Ecce, inquiunt,

^{e Isa. 51. II.} dicit Propheta: Recedite, exite in-

^{f 20.} de, & immundum ne tetigeritis.

Quomodo ergo malos pro pace to-
lerabimus? vel, à quibus exire &
recedere jubemur, ne tangamus
immundum? Nos istam recessio-
nem spiritualiter intelligimus: illi

^{g Ib. inf.} corporaliter. Quid est enim tan-
gere immundum, nisi consentire
peccatis? Quid est autem exire in-
de, nisi facere quod pertinet ad
correctionem malorum, quantum
pro uniuscujusque gradu atque per-
sonâ, salvâ pace, fieri potest? Dis-
plicuit tibi quod quisque peccavit:
non tetigisti immundum. Redar-
guisti, corripuisti, monuisti, adhi-
buisti etiam, si res exegit, con-
gruam, & quæ unitatem non vio-
lat, disciplinam: existi inde. At-
tendite in facta sanctorum, ne forte

nostra videatur interpretatio. Quo-
modo hæc verba intellexerunt fan-
eti , sic utique intelligenda sunt.

* Certè manifestè dixit Propheta : ^{a Ibid.}
Recedite , & exite inde , & immuni-
dum ne tetigeritis. Ego ut intelligam
quod dixit, attendo quod fecit. Facto
suo mihi exponit dictum suum. Di-
xit: *Recedite. Quibus dixit?* Utique
justis. A quibus ut recederet dixit?
Utique à peccatoribus & inquis.
Quæro à talibus utrum ipse recesser-
rit. Invenio quod non recesserit. Er-
go aliter intellexit; nam utique prior
faceret quod præcepit. Recessit cor-
de : objurgavit atque arguit. Conti-
nendo se à consensu , non tetigit im-
mundum : objurgando autem exiit
liber in conspectu Dei : cui neque
sua Deus peccata imputat , quia non
fecit ; neque aliena , quia non ap-
probavit ; neque negligentiam ,
quia non tacuit ; neque superbiam ,
quia in unitate permansit. ^b Sed di-
cet aliquis : quomodo præcipienti
Apostolo poterimus obedire , qui
vetat *cum ejusmodi nec cibum si-* ^{b Lib. 3.}
^{cont. Ep.}
^{Parmen.}
^{c. 2. med.}
^{1. Cor. 5.}

Bb ij

a. 15. inf. mul sumere? In hâc velut angu-
stiâ quæstionis non aliquid novum
aut insolitum dicam, sed quod sa-
nitas observat Ecclesiæ, ut cùm
quisque fratrum, id est, Christiano-
rum intus in Ecclesiæ societate
constitutorum, in aliquo tali pec-
cato fuerit deprehensus, ut anathe-
mate dignus habeatur, fiat hoc ubi
periculum schismatis nullum est,
atque id cum eâ dilectione, de quâ
ipse alibi præcipit dicens, ut inimi-

a. Thess. 2. 15. cum non eum existimetis, sed cor-
ripite ut fratrem: non enim estis

ad eradicandum, sed ad corrigen-
dum. Quòd si se non agnoverit,
neque pœnitendo correxerit, ipse
foras exiet, & per propriam volun-
tatem ab Ecclesiæ unitate dirime-
tur. Nam & ipse Dominus cùm
servis volentibus zizania colligere
Matth. 13. 30. dixit: Sinite utraque crescere us-
que ad messem; præmisit causam
dicens: ne forte cùm vultis colli-
gere zizania, eradicetis simul &
triticum. Ubi satis ostendit, cùm
metus iste non subest, sed omnino

Ibid.

de frumentorum certâ stabilitate
certa securitas manet ; id est , quan-
do ita cujusque crimen notum est
omnibus , & omnibus execrabile
apparet , ut vel nulos prorsus , vel
non tales habeat defensores , per
quos possit schisma contingere ; non
dormiat severitas disciplinæ , in
quâ tanto est efficacior emendatio
pravitatis , quanto diligentior con-
firmatio caritatis . Tunc autem
hoc sine labe pacis & unitatis , &
sine læsione frumentorum fieri po-
test , cùm congregationis Ecclesiæ
multitudo ab eo crimine quod ana-
themathizatur , aliena est : tunc
enim adjuvat præpositum potius
corripientem , quam criminatum
resistentem . Tunc se ab ejus con-
junctione salubriter continet , ut
nec cibum quisquam cùm eo sumat ,
non rabie inimicâ , sed coercitione
fraternâ . Tunc etiam ille & timo-
re percutitur , & pudore sanatur ,
cùm ab universâ Ecclesiâ se anathe-
matizatum videns , sociam turbam
cum quâ in delicto suo gaudeat , &

Bb iij

294 Phileremi Palæol. Monac.

bonis insultet, non potest invenire.

Ad hoc enim & ipse Apostolus ait:

1. Cor. 5. Si quis frater nominatur; in eo
quippe quod ait, Si quis, nihil
aliud videtur significare voluisse,
nisi eum posse tali modo salubriter
corrigi, qui inter dissimiles peccat,
id est, inter eos quos peccatorum
similium pestilentia non corruptit.
In eo verò quod ait, nominatur,
hoc nimirum intelligi voluit, pa-
rum esse ut sit quisque talis, nisi
etiam nominetur, id est, famosus
appareat, ut possit omnibus dignis-
sima videri, quæ in eum fuerit ana-
thematis prolata sententia. Ita enim
& salvâ pace corrigitur, & non in-
terfectoriè percutitur, & medici-

a Lib. 3. naliter uritur. ¹ Cùm verò idem
cont. Ep. morbus plurimos occupaverit, ni-

param. cap. 2. Ib. inf. hil aliud bonis restat quàm dolor &
gemitus, ut per illud signum quod
Ezechieli sancto revelatur, illæsi
evadere ab illorum vastatione me-
reantur. Ad eum enim qui errare

Psal. 25. non potest, clamant: Ne perdas
9. cum impiis Deus animam meam,

de Oratione Dominica Lib. 295

¶ cum viris sanguinum vitam
meam : ne , cùm voluerint colligere Matth.
zizania , eradicent simul & triti-
cum , nec per diligentiam segetem
Dominicam purgent , sed per te-
meritatem ipsi potius inter purga-
menta numerentur. Ideoque idem
Apostolus cùm jam multos compe-
risset & immundâ luxuriâ & forni-
cationibus inquinatos , ad eosdem
Corinthios in secundâ epistolâ scri-
bens , non itidem præcipit ut cum
talibus nec cibum sumerent : multi
enim erant , nec dici de his poterat ,

Si quis frater nominatur fornica- 1. Cor. 5.
tor , aut idolis serviens , aut ava- 11.
rus , aut aliquid tale , cum ejusmo-
di nec cibum quidem simul sume-
re ; sed ait : Ne iterum cùm vene- 2. Cor.
ro ad vos , humiliet me Deus , ¶ 12. 21.
lugeam multos ex iis qui antè pec-
caverunt . ¶ non egerunt pœnitен-
tiam super immunditiâ , ¶ luxu-
riâ , ¶ fornicatione , quam gesse-
runt : * Ut luctus ejus impetraret
flagellum à Domino , quo illi corri- a Ib. inf.
perentur , qui jam propter multitu-

Bb iiiij

296 Phileremi Palæol. Monac.

dinem non poterant ita corripi ut ab eorum conjunctione se ceteri continerent, & eos erubescere facerent, sicut faciendum est si quis frater in aliquo ceteris dissimili criminе nominatur. Et reverâ si contagio peccandi multitudinem invaserit, divinæ disciplinæ severa misericordia necessaria est: nam consilia separationis & inania sunt, & pernicioſa atque sacrilega, quia & impia & superba fiunt, & plus perturbant infirmos bonos, quam

^a Ib. inf. corrigant animosos malos. ^a Hoc qui diligenter cogitat, nec in conservatione unitatis negligit disciplinæ severitatem, nec immoderatione coercitionis dirumpit vinculum

^b Ib. inf. societatis. ^b Quamobrem & illud præceptum Apostoli nullomodo negligendum est, cum sine periculo violandæ pacis fieri potest; quia nec ipse aliter fieri voluit, ut à congregatione bonorum separetur malus; & ejusdem illud præcipue attendendum est, ut sufferentes invicem studeamus servare unitatem spiri-

tus in vinculo pacis.^a Conatur ergo homo plerumque corrigere homines distortos, pravos, pertinentes quidem ad curam suam, sed in quibus deficiat omnis humana industria & vigilantia. Corrigere non potest: pati necesse est. Et qui corrigi non potest, tuus est aut confortatio generis humani, aut plerumque Ecclesiasticā communione conjunctus. Intus est. Quid facies? Quò ibis? Quò te separabis ut ista non patiaris?^b Attende potius consolatorem illum Dominum & Regem, Imperatorem & Creatorem nostrum, creatum esse etiam inter nos. Attende quia duodecim suis miscuit unum quem pateretur.^c Caput nostrum esse voluit, caput scilicet cuiusdam corporis; non enim potest dici caput, ubi corpus nullum est cui sit caput. Proinde si caput Christus, & alicujus corporis caput est Christus. Corpus illius capitatis sancta Ecclesia est, in cuius nos membris sumus, si caput nostrum diligimus. . . .^d Quisquis ibi

a In Psal.

*54. anse
med.*

b lb. inf.

Ioan. 6.

71. 72.

c In Psal.

*139. p̄f.
fat.*

d lb. inf.

non fuerit , in eis erit , inter quos illud corpus gemit. Proinde aut in illo corpore eris ut gemas inter malos : aut non eris in illo corpore , & in eis eris inter quos malos gemit corpus quod gemit inter malos : aut membrum Christi , aut hostis corporis Christi. Nec isti inimici & adversarij corporis Christi uno modo intelliguntur , aut uno modo agunt. Versipellis est enim qui in eis regnat , & qui eis utitur tanquam vasis suis. Cæterum multi ab illo liberantur , & in corpus Christi transeunt ; & qui sint , & quid futuri sint , novit ille qui illos redemit

¶ Ib. inf. sanguine suo nescientes. [¶] Nos autem in hâc vitâ difficile est ut nos ipsos noverimus : quanto minùs debemus de quoquam præproperam ferre sententiam ? quia si hodie malum novimus , cras qualis futurus sit ignoramus : & fortè quem vehementer odimus , frater noster est , & nescimus. Securi ergo odimus in malis malitiam , & diligimus natum & creaturam , ut quod ibi fecit

Deus amemus , quod ibi fecit ipse
homo oderimus. Fecit enim Deus
ipsum hominem , fecit autem ho-
mo peccatum. Dilige quod fecit
Deus : odi quod fecit homo : sic e-
nim persequeris quod fecit homo ,
ut liberetur quod fecit Deus. ^a Et
quandounque dicis Deo : *Libera
me Domine ab homine malo.*

a Homil.

29. cap. 3.

Psal. 139.

1.

b Ib. Inf.

(^b Quis enim in isto sæculo non pa-
titur aliquem hominem malum ?)

Quando ergo dicis Deo hoc : *Libe-
ra me Domine ab homine malo....*

Fac tibi respondisse Deum : A quo?
à Gaïo, à Lucio, à nescio quo quem
pateris. Et respondet tibi : De te
mihi nihil dicis. Si ab homine ma-
lo libero te , priùs liberandus es à
teipso. Pateris malum : noli tei-
psum pati malum. Videamus si in-
venit in te quid tibi faciat alter ma-
lus. Tu noli esse malus: non tibi
dominetur avaritia , non te calcet
concupiscentia tua , non te trituret
ira tua. Isti hostes interiores tui
sunt. Tu ipse non tibi aliquid facias.
Videamus quid tibi faciat vicinus

300 Phileremi Palæol. Monac.

malus , patronus malus , potens
malus : videamus quid tibi faciat.

Justum te inveniat : fidelem te in-
veniat : Christianum te inveniat.

A&7.54. Quid tibi facturus est ? quod Ste-
& seqq. phano Judæi fecerunt. Faciendo
malum , miserunt ad bonum. Ergo
quando oras ut liberet te Deus ab
homine malo , attende te , noli tibi
parcere , te à te liberet. Quomodo
te à te liberat ? Dimitendo peccata,
donando merita , dando tibi vires
pugnandi adversus concupiscentias
tuas , inspirando virtutem , dando
menti tuæ cælestem delectationem ,
quâ omnis terrena delectatio supe-
retur. Hæc cùm tibi præstat Deus,
liberat te à te , & securus expectas
in hujus sæculi malis transitoriis ,
cum eis bonis venturum Dominum,

a Homil. quæ transfire non possunt ;^a & im-
42. cap. 9. pletur quod orasti : *Libera nos à*

Matth.

6. 13.

b Ep. 121.

cap. 11.

malo.^b Et hoc quidem ultimum
quod in Dominicâ oratione positum
est , tam latè , tamque evidenter &
manifestè patet , ut homo Christia-
nus in qualibet tribulatione consti-

de Oratione Dominica Lib. 30

tutus in hoc gemitus edat , in hoc
lacrymas fundat , hinc exordiatur ,
in hoc immoretur , ad hoc termi-
net orationem . Sed harum septem
petitionum consideranda distinctio
est . ^a Tres ergo petitiones superio-
res , *Sanctificetur nomen tuum ,*
veniat regnum tuum , fiat voluntas
tua sicut in cælo & in terrâ , æter-
næ sunt , ^b quanquam in hâc vitâ
quæ in isto sæculo agitur , exordium
cipient . Nam & sanctificatio no-
minis Dei , ab ipso humilitatis Do-
mini adventu agi cœpit . & adven-
tus regni ejus quo in claritate ven-
turus est , non jam finito sæculo ,
sed in fine sæculi manifestabitur ; &
perfectio voluntatis ejus sicut in
cælo & in terrâ , sive justos & pec-
catores cælum & terram intelligas ,
sive spiritum & carnem , sive Do-
minum & Ecclesiam , sive omnia
simul , ipsa perfectio est nostræ bea-
titudinis , & ideo sæculi termina-
tione complebitur , tamen omnia
tria in æternum manebunt . ^c Reli-
qua verò quatuor quæ petimus , ad

^a Lib. 2.

de serm.

Dom. in

monte

cap. 10.

^b Homil.

42. c. 10.

Matth.

6. 9.

^c Lib. 2.

de serm.

Dom. in

monte

cap. 10.

^d Ib. nif.

302 Phileremi Paleol. Monac.

temporalem istam vitam pertinere
mihi videntur; quorum primum est:

Matth. 6. 11. Panem nostrum quotidianum da
nobis hodie. ^a Nunquid quotidie
^{et Homil.} petituri sumus panem quotidianum
^{42. cap.} quando ad illam satietatem veneri-
^{10.} mus? Dimitte nobis debita nostra?

Matth. 6. 12. Nunquid dicemus in illo regno,
quando debita non habebimus?

Ibid. v. 12. Ne nos inferas in temptationem;
nunquid tunc dicere poterimus,
quando nulla erit tentatio? Libera
nos à malo; nunquid dicemus,
quando nullum erit unde libere-
mur? Quatuor ergo ista propter vi-
tam nostram quotidianam nobis ne-
cessaria sunt: tria verò illa propter

b Ep. 12. a eternam. ^b Quisquis autem id di-
citat quod ad istam Evangelicam pre-
cem pertinere non possit, etiamsi
non illicitè orat, carnaliter orat:
quod nescio quemadmodum non
dicatur illicitè, quandoquidem
spiritu renatos, nonnisi spiritualiter
decet orare. Qui enim dicit, verbi
gratiâ, clarificare in omnibus gen-
tibus sicut clarificatus es in nobis:

de Oratione Dominica Lib. 303
&, Prophetæ tui fideles invenian- Eccli. 36.
tur : quid aliud dicit , quām , san- 18.
etificetur nomen tuum ? Qui dicit,
Deus virtutum converte nos , & Psal. 79.
ostende faciem tuam , & salvi eri- 8.
mus : quid aliud dicit quām , ve- Psal. 118.
niat regnum tuum ? qui dicit , iti- 133.
nera mea dirige secundūm verbum Proverb.
tuum , & ne dominetur mei omnis 30. 8.
iniquitas , quid aliud dicit quām ,
fiat voluntas tua sicut in cœlo , &
in terrâ ? Qui dicit , paupertatem
& divitias ne dederis mibi : quid
aliud dicit quām , panem nostrum
quotidianum da nobis hodie ? Qui
dicit , Memento Domine David , Psal. 131.
& omnis mansuetudinis ejus ; aut , 1.
Domine si feci istud , si est inqui- Psal. 7.3.
tas in manibus meis ; si reddidi re- 4.
tribuentibus mibi mala : quid aliud
dicit quām , Dimitte nobis debita
nostra , sicut & nos dimittimus de-
bitoribus nostris : Qui dicit , aufer Eccli. 23.
à me concupiscentias ventris , & 6.
desiderium concubitus ne apprehen-
dat me : Quid aliud dicit quām ,
Ne nos inferas in tentationem ?

304 Phileremi Palaol. Monac:

Psal. 58². Qui dicit, Erue me de inimicis
meis Deus meus, & ab insurgen-
tibus super me libera me: quid
aliud dicit quam, Libera nos à
malo? Et si per omnia precationum
sanctorum verba discurras, quan-
tum existimo nihil invenies, quod
non ista Dominica contineat & con-
cludat oratio. Unde liberum est
aliis atque aliis verbis, eadem ta-
men in orando dicere: sed non
debet esse liberum alia dicere. Hæc
& pro nobis, & pro nostris, & pro
alienis, atque pro ipsis inimicis sine
fluctu dubitationis oranda sunt:
quamvis aliis pro illo, sicut se ha-
bent propinquitates vel longinqui-
tates necessitudinum, in corde o-
rantis oriatur aut excellat affectus.
Qui autem dicit in oratione, verbi
gratiâ, Domine multiplica divitias
meas: aut, da mihi tantas, quan-
tas illi vel illi dedisti: aut, honores
meos augē: aut, fac me in hoc sæ-
culo præpotentem atque clarentem:
vel si quid hujusmodi est; & hæc
dicit eorum habens concupiscen-
tiam,

de Oratione Dominica Lib. 305
tiam , non id attendens ut ex his se-
cundūm Deum pro sit hominibus ::
puto eum non invenire in Oratione
Dominicā quō possit hæc vota co-
ptare. Quamobrem pudeat saltem
petere , quæ non pudet cupere.
Aut si & hoc pudet , sed cupiditas
vincit , quanto melius hoc petitur
ut etiam ab isto cupiditatis malo li-
beret cui dicimus : *Libera nos à
malo.*

FINIS.

Sc